

УДК 371.302+378.937

Л. В. Долінська

викладач вищої категорії, кандидат педагогічних наук,

Одеський коледж комп'ютерних технологій

Одеського державного екологічного університету

ORCID: 0000-0002-8763-1977

L. Dolins'ka,

Odessa College of Computer Technology Odessa State Environmental University

В. В. Ковальчук

директор ОККТ ОДЕКУ, доктор фізико-математичних наук, професор,

Одеський коледж комп'ютерних технологій

Одеського державного екологічного університету

ORCID: 0000-0001-7460-8092

V. Kovalchuk

Odessa College of Computer Technology Odessa State Environmental University

ТЕХНОКРАТИЧНА І ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

TECHNOCRATIC AND HUMANITARIAN COMPONENT OF MODERN EDUCATION

Стаття присвячена дослідженню становлення методологічних засад однієї з пріоритетних галузей гуманітарного знання - філософії освіти. Визначена специфіка сучасної концепції взаємодії гуманітарного і природничого знання, що відображає особливості становлення сучасної філософії освіти. Освіта розглядається, як динамічне соціокультурне явище і предмет сучасного філософського дослідження, скерованого на формування креативної особистості. Сформульовані сучасні методологічні засади філософії освіти та узагальнити особливості їх становлення.

Ключові слова: *пізнання, методологічні засади, освіта, структура*

The article is devoted to the study of the formation of methodological foundations of one of the priority areas of humanitarian knowledge - the philosophy of education. The specificity of the modern concept of interaction of humanitarian and natural knowledge is determined, which reflects the peculiarities of the formation of the modern philosophy of education. Education is seen as a dynamic socio-cultural phenomenon and the subject of modern philosophical research aimed at forming a creative personality. The modern methodological bases of philosophy of education are formulated and to generalize features of their formation.

Key words: *cognition, methodological principles, education, structure*

Актуальність. Постановка проблеми. Нова соціокультурна реальність визначається сьогодні: 1) суттєвими змінами у субординації системи цінностей, що обумовлює формування нового типу стосунків між суб'єктами суспільства, потребою виникнення і формування сучасної світоглядної орієнтації особистості; 2) новими явищами в культурі, що відкривають широкі можливості щодо оптимізації процесу реалізації прихованого потенціалу людини; 3) суттєвим розширенням життєвих потреб особистості, а отже, розвиток, формування і вдосконалення її природних здібностей; 4) розширенням діалогу між основними культурними течіями у сучасному соціумі. Усе це вимагає нового рівня рефлексії, власне, такого поняття, як «освіта», його змісту, соціокультурних особливостей, визначення аксіологічного підґрунтя освіти в Україні, ролі та її місця у сучасному суспільстві і перспективах розвитку. Тому надзвичайно особливого значення набуває питання про становлення сучасних методологічних засад такої галузі дослідження як філософія освіти, що є основою для здійснення комплексного підходу до вирішення проблем сучасної освіти, у першу чергу до виконання завдань її гуманізації [1-3].

В Україні актуальність таких досліджень пов'язана, зокрема, з виходом освіти на якісно інший рівень. Існуюча динамічність освіти обумовлена надзвичайною мінливістю суспільно-політичного життя країни. Такий факт необхідно обов'язково враховувати з огляду вирішення нагальних завдань розбудови української державності, духовного відродження нації тощо.

Відставання освіти в Україні від потреб суспільства, дефіцит наявності ефективних освітніх форм щодо передачі сучасного наукового знання у вигляді навчальної інформації здобувачам освіти, потребує більш глибокого обґрунтування методологічних засад філософії сучасної освіти, виокремлення абсолютно нового рівня досліджень, що мають бути спрямовані на розв'язання широкого спектру проблем національного середовища.

Актуальною проблемою є вивчення конкретних форм впливу новітніх досягнень методології наукового знання на вдосконалення, а іноді і переформатування, засадничих принципів філософії української освіти і навпаки. Особливо це стосується наукового вирішення питань про структуру нашої освіти, її основні риси, рівні та елементи, а також на усвідомлення того, яким чином головні складові освіти відображаються в структурі освітньої діяльності закладів освіти, які ціннісно-пізнавальні орієнтації очікуються у процесі модернізації освіти. Ці та інші близькі проблеми стали мотивуючим чинником, зумовили вибір теми, мети і постановку конкретних завдань чинного дослідження.

Мета і задачі дослідження полягали у тому, щоб визначити ефективні методологічні засади філософії української освіти як пріоритетної галузі гуманітарного знання, що визначально впливатимуть на зміну ціннісних орієнтацій освіти й за допомогою яких є можливим об'єднання технократичного і гуманітарного напрямів підготовки майбутніх фахівців. Відповідно до поставленої мети, в роботі вирішувалися наступні задачі: а) визначити специфіку

сучасної концепції взаємодії гуманітарного і природничого знання, що відображає особливості становлення сучасної освіти в Україні; б) розглянути освіту як динамічне соціокультурне явище і предмет сучасного філософського дослідження, сковано на формування творчої особистості; в) сформулювати сучасні методологічні засади філософії освіти та узагальнити особливості їх становлення.

Об'єктом дослідження є становлення системи методологічних засад філософії освіти в Україні. **Предмет** дослідження пов'язаний з усвідомленням трансформації аспектів, рівнів, парадоксів сучасної філософії освіти у конкретні методичні концепції.

Аналіз актуальних досліджень. Говорячи про ступінь розробленості означеної вище теми дослідження слід підкреслити, що у науковій, науково-методичній літературі виокремлюють декілька основних напрямів, у межах яких розглядаються різноманітні підходи, аспекти і трактування окресленої проблематики [4-10].

По-перше. У сучасних течіях зарубіжної філософії розгляд галузей гуманітарного знання пов'язують з наявністю розвинутих методологічних концепцій (М.Хайдеггер, Г.Гадамер, П.Рікьор, Е.Бетті, М.Бубер, Р.Нібур, Ж.-П.Сартр, М.Мерло-Понті, М.Шелер та інші). У працях цих філософів гуманізація розглядається як один із напрямів самореалізації особистості. Значний внесок в обґрунтування методологічних засад гуманітарної сфери знання зроблено видатним французьким філософом М. Фуко, який започаткував таке поняття, як «археологія знання», щоб уникнути певної історичної послідовності, неперервності досліджень. При цьому, на думку науковця, відбувається радикальна зміна пізнавальної установки дослідника. М.Фуко висуває на перший план не пошук істини, а життя згідно з істиною, що стверджує входження науки в новий режим мислення дискурсу, в якому має значення не внутрішній зміст знання, а те, яким чином воно функціонує, піддається зовнішнім впливам, а інколи й зазнає глобальної трансформації. Це вплинуло на попередню схему осмислення дійсності, коли випадок протиставляли структурі, внутрішній завершеності, тоді як випадкове ототожнюється із сферою ірраціонального. Поряд з концепцією М.Фуко, відомі в світі організатори та методологи освіти В.Капра, А.Тоффлер, Е. де Боно у своїх роботах орієнтують на створення нової парадигми людського існування, ідеї якої можуть бути закладені в підґрунтя сучасної концепції освіти та доведені до нових педагогічних технологій [4-7].

Друге. Представники практичної філософії (К.О.Апель, Д.Бьолер, Ю.Габермас, В.Гьосле, В.Кульман, П.Ульріх та інші), розробили основні варіанти сучасної західноєвропейської комунікативної парадигми та обґрунтували значення принципів комунікативної етики відповідальності для ціннісної переорієнтації та духовно-морального оновлення суспільства, розв'язання політичних та етнічних конфліктів, вирішення екологічних проблем. На думку Апеля, запропонована ними парадигма спрямована на вирішення головного протиріччя сучасної філософії – між аналітичною філософією та

екзистенціалізмом, тобто між сциєнтизмом і гуманізмом [8,9].

Третє. У сучасній українській і російській філософії та філософії науки відомі вчені - В.Андрущенко, М.Бахтін, В.Біблер, Д.Богоявленська, Б.Бітінос, В.Горохов, І.Зязюн, Л.Кузнецова, В.Лутай, М.Мамардашвілі, Л.Мікешина, В.Стьопін, Н.Юліна та інші розглянули взаємопов'язані загальні проблеми сучасної філософської методології та технології освіти, визначили шляхи її конкретизації у вирішенні проблем дидактики. В.Бородич, П.Заботін, М.Злобін, В.Льїн, О.Калінкін, В.Карпенко, С.Кемеров, В.Кохановський, М.Михальченко, О.Ракітов, С.Розова, Є.Семенов, Є.Фейнберг та інші дослідили особливості взаємовпливу методологічних підходів природничих та гуманітарних наук, у зв'язку з необхідністю обґрунтування нових галузей гуманітарного знання (гуманітаристики, фольклористики, філософії творчості, філософії освіти) [9].

Між іншим, розвиток науки в цілому і окремих наукових дисциплін, перехід наукового пізнання на якісно новий («постнекласичний») етап, обумовлює широке застосування науки у всіх галузях суспільного життя. Представники іншого напрямку (К.Делокаров, Г.Малінецький, М.Моїсеєв, О.Князева, С.Курдюмов, І.Пригожин, Г.Рузавін, І.Стенгерс, Г.Хакен та інші) пропонують вважати новою методологією соціального пізнання та філософії освіти синергетику [11]. Запропонована ними методологія спрямована на діалектичне злиття основних здобутків класичної і неокласичної парадигм на підставі плюралізму істин. При цьому стверджується, що, на відміну від постнекласичної епістемології, істина сьогодні може тлумачитись не лише як відтворення об'єкта в знанні, а насамперед, як характеристика способу діяльності з ним. Таким чином, наголошується на необхідності зближення природничих і гуманітарних наук, їх методологічне взаємо забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Представники різних галузей наукового знання дійшли висновку, що у ХХІ столітті в освіті сучасної людини увага має зміщуватися саме на гуманізацію. У вітчизняній педагогіці, не зважаючи на усі зусилля, що спрямовані на гуманізацію освіти, до цього часу спостерігається зорієнтованість на практичну парадигму, яка існує з доби Просвітництва. Проблема гуманізації освіти часто-густо зводиться, головним чином, до критики технократичного напрямку освіти, не завжди обґрунтованому звинуваченню щодо виникнення і поглиблення загрози існування самого людства.

Процеси гуманізації освіти, набуваючи ознак антисциєнтичного характеру, в освітній практиці звелися до необґрунтованої формалізації, а саме: зниження авторитету точних наук; зменшення годин (шкільній та вузівській програмах), що відводяться на викладання дисциплін природничого і технічного циклу, або, навпаки, на збільшення годин навчання суспільних дисциплін. Зрозуміло, що в межах попередніх парадигм неможливо подолати розрив між технократичною і гуманітарною спрямованістю в освіті та досягти їх синтезу. Але загострення глобальних та деяких інших проблем сучасного людства свідчить про необхідність самого суттєвого прискорення становлення нової соціокультурної реальності, де найважливішу роль повинна відігравати сучасна система освіти (не випадково ЮНЕСКО проголосило ХХІ століття - століттям освіти).

Певні надії на усвідомлення необхідності вдосконалення системи технічної освіти, допоміжним ресурсом щодо мотивації технократичної парадигми навчання сьогодні є революційний розвиток інформаційних технологій і формування нового покоління – покоління гаджетів і комп'ютерів [3,10].

Зауважимо, що усвідомлення тенденцій становлення методологічних засад пріоритетних галузей гуманітарного знання мають визначати нові методологічні засади філософії освіти, що сприятимуть подоланню розриву між технократичною і гуманітарною спрямованістю в освіті та однобічних методологічних орієнтацій, впровадження яких деформує напрями і зміст конструктивної діяльності у сфері гуманітарного знання взагалі.

Серед основних напрямів сучасних зарубіжних досліджень, які проголошують необхідність змін у сучасній освіті, втілення нового освітнього ідеалу – творчої особистості, можна виділити наступні концепції: 1) розробка і впровадження системи творчого (латерального) мислення, суть якої полягає у використанні оригінальної методики «інтелектуального інсайту» для розвитку в людині здібностей інтуїтивного мислення (Едвард де Боно); 2) дослідження поєднання навчально-виховного процесу з науковою діяльністю, співвідношення ідеалів та норм науки з ідеалами художньої творчості (Дж.Ален, К.Уілфорд, Р.Дьордер, С.Гроссман, М.Кінг та інші); 3) запровадження ключових філософських концепцій недосконалості і рефлексивності в умовах відкритого суспільства в стратегію життя і бізнесу (Дж.Сорос) [12].

Зазначені концепції гуманітарного знання, відіграватимуть найважливішу роль у становленні методології формування творчої особистості XXI століття, оскільки розроблялися на перетині таких важливих зрізів людського буття, як праця, мова та життя. Методологічний аналіз, відображений у наукових працях відомих мислителів, частіше торкався мовних конструкцій (Ж.Дерріда, Ж.Дельоз, Ж.Бодрійяр, Х.Блум, Ж.-П.Ліотар, М.Фуко, та інші), оскільки мета застосування структурних методів полягала у позбавленні в галузі гуманітарного пізнання ілюзій суб'єктивізму, антропоцентризму та психологізму. На сучасному етапі таке бачення частково спростовується у зв'язку з появою нових галузей гуманітарного знання - гуманітаристики, фольклористики, філософії освіти, філософії культури та інших. Сутність нового підходу є наслідком розуміння співвідношення ідеалів людини та норм освіти, які по-різному взаємодоповнюють один одного у ренесансній, класичній та сучасній системі.

Провівши аналіз відомих філософських концепцій цілком природньо запропонувати пізнавальну концепцію формування і застосування гуманістично-синтетичної парадигми, яка поєднує зарубіжні концепції М.Хайдеггера, Г.Гадамера, М.Фуко, Е. де Боно, А. Тоффлера та інших з конструктивним вітчизняним досвідом і стає філософською основою реформування сучасної педагогіки.

Основні положення цієї концепції полягають у наступному: 1) філософія освіти в Україні має розглядатися як реалізація теоретично обґрунтованих і практично впроваджених моделей та цінностей гуманітарного знання, які орієнтовані на креативний рівень діяльності, утворюючи підґрунтя для

методологічних схем у пізнавальній сфері; 2) сучасна філософія освіти має стати системою, елементами якої виступатимуть рівні, тенденції, напрями, проблеми, аспекти та парадокси, які набувають цілісності у межах конкретних методичних концепцій (нормативної, орієнтуючої, конструктивної або продуктивної); 3) методологічні засади філософії освіти повинні формуватися з теоретичних і прагматичних джерел, які інтегрують особливості діяльності різних рівнів - емпіричного (конкретні педагогічні процеси), теоретичного (психологія і соціологія освіти) та методологічного (філософська рефлексія проблем освіти); 4) еволюція філософії освіти в Україні як галузі гуманітарного знання має відбуватися шляхом визначення та усвідомлення парадоксів, які виникають на емпіричному і теоретичному рівнях, з метою подальшого вирішення, яким чином і за рахунок чого здійснюється реалізація методологічного потенціалу в процесі створення конкретних методичних концепцій; 5) застосування методологічних засад сучасної філософії освіти в Україні повинно бути спрямованим на впровадження синтетичної тенденції розвитку нового знання, створювати умови для аналізу системи впливу аксіологічних орієнтацій на освітянську діяльність.

Підкреслимо, що розглядаючи становлення методологічних засад сучасного пізнання, необхідно проводити порівняльний філософський аналіз основних методологічних концепцій наукового знання. Зокрема, слід зауважити, що методологічні концепції гуманітарного знання не повинні копіювати методологію природознавства, оскільки досвід пізнання людиною духу та світу включає безпосередність переживань, різні форми практичного та естетичного опосередкування реальності [12]. Отже, гуманітарні дисципліни послуговуються способами осягнення, що знаходяться за межами сциєнтизму в науці, тобто користуються досвідом філософії, мистецтва, історії тощо. Такі способи осягнення, через які говорить про себе істина, не підлягають верифікації методологічними сциєнтичними засобами науки, оскільки водночас виступають трьома позанауковими формами зв'язку людини зі світом, або тими вимірами, де розгортається людське буття поза межами науки та її методів.

Процес осягнення невідомого, що формує розуміння, часто протікає, як правило, у вербальній формі. У процесі мовленевої комунікації відбувається взаємодомовленість учасників акту, що передбачає взаєморозуміння.

Аналізуючи методологічні концепції гуманітарних наук, наголошується на діалогічному та полілогічному характері сучасного гуманітарного дослідження. Звертається увага на те, що у природничих науках найчастіше використовується монологічна форма пізнання, у процесі якого вчений споглядає за річчю та розмірковуючи говорить про неї. Завдання методології гуманітарних наук полягає у вирішенні, перш за все, інтерсуб'єктивності як проблеми можливості діалогу, за умови, що він закладений у засади гуманітарної науковості.

Сьогодні вже доведено, що специфіка гуманітарних наук полягає у невід'ємній належності людини до предмету пізнання. Історичний досвід розвитку наукової думки показує, що починаючи з XIX століття логічна самосвідомість вчених знаходиться під впливом зразків природничих наук [12]. У гуманітарному пізнанні речі розглядаються не у просторово-часових параметрах,

а є носіями суті та змісту втілення значення «поза межею» цих параметрів, символом прояву людини, де світ наданий людині духовно-смысловим чином як ціннісна сутність, яку потрібно зрозуміти і розтлумачити. Таким чином, цінності та життєві ціннісні складові у гуманітарних науках безпосередньо входять до змісту знання, тоді як у природничих науках вони здебільшого залишаються зовнішніми.

Останнім часом отримали своє обґрунтування методології без чіткого методу (Е. Де Боно), а також деякі галузі гуманітарного знання – гуманітаристика, фольклористика, філософія культури, філософія освіти та інші. У межах цих наук на рівні екзистенції та інтуїції розкривається сутність і сенс людських дій. Осягнення й усвідомлення істини згідно зі специфічною методологією цих пріоритетних галузей гуманітарного знання відбувається за умов опанування свідомістю людини певних форм сприймання буття.

Оглядовий аналіз основних методологічних концепцій галузей гуманітарного пізнання та особливостей взаємовпливу методологічних підходів у природничих і гуманітарних науках показав, що пріоритети в галузі гуманітарного знання надають наснаги сучасній людині в осягненні нових горизонтів людської творчості, змінюють ціннісні ідеали і стверджують аксіологічну орієнтацію сучасного пізнання.

Показано, що джерелом і метою творчої діяльності сучасної людини виступає самовдосконалення, яке стає предметом розгляду у філософії освіти, взагалі. Аналізуючи і порівнюючи концепції «наукової творчості» та «наукового потенціалу» можна стверджувати, що зміст радикальних зрушень у методології полягає в тому, що нові методологічні принципи як підстава методологічних схем, формуються в опосередкованому середовищі, зумовленому загальнолюдськими цінностями та науково-інтелектуальним потенціалом суспільства. В той же час штучне введення методичних принципів і методологічних схем у підстави діяльності і підведення методологічних підвалин під схеми діяльності детермінує творчий, евристичний за суттю та гуманістичний за скерованістю процес запліднення цілей у контекст цінностей і пріоритетів.

Ознаки кваліфікаційних здібностей викладача сучасного рівня певним чином координовані методичною концепцією, яка домінує у закладі освіти (зокрема, у вищій школі) конкретної доби чи певного історичного періоду. Творча співпраця між головними суб'єктами педагогічного процесу відбувається через втілення певних інновацій викладачем, а також через здійснення самоконтролю та самовиховання з боку студента, породжуючи «людину культури» як продукт освітнього процесу. Таким чином, навчальний процес у закладах може стати джерелом і метою творчої діяльності як для викладача, так і для студента. Якщо розглянути соціокультурні аспекти освіти як предмета філософського дослідження, проаналізувати зміну філософських поглядів на освіту, її функції та принципи, то відкривається можливість простежити закономірну залежність поглядів на освіту від певної «парадигми суспільствознавства» (античної, середньовічної, індустріальної та

постіндустріальної). Між іншим, простеживши зворотну дію системи освіти на зміну парадигм, що набуває суттєвого значення, починаючи з епохи Просвітництва, коли через освіту доробки передових мислителів та вчених (теорії, наукові ідеї тощо) передаються усьому суспільству, виникає можливість вирішувати світоглядні і практичні завдання, формувати еталон наукового мислення.

Проведений бібліографічний аналіз дозволив виокремити наступні твердження. Існування різноманітних культурних традицій з певними віруваннями та поглядами на людину та сенс її буття обумовлюють те, що жодна з філософських систем не може охоплювати повною мірою світоглядні основи сучасної освіти. Кожного разу, коли філософи звертаються до проблем освіти, постає питання наукового уточнення понять, пов'язаних з переосмисленням розуміння місця людини у сучасному світі. Виявлено, що у сучасній педагогіці відбувається перегляд власне методологічних засад, тому зараз педагоги активно порушують проблеми щодо зміни парадигм у навчанні та вихованні, користуючись методами філософії освіти. Огляд історії педагогічних систем дає можливість простежити, як кожна дидактична модель виникає у процесі прояснення змісту тієї чи іншої проблемної ситуації в освіті. Через такі моделі відбувається трансляція знання від покоління до покоління. З часом наукою накопичується такий новий обсяг знання, який вже не може транслюватися через застарілу форму дидактичної моделі. Це стає неможливим через невідповідність обсягу та якості нової інформації розмірності і метриці старого дидактичного простору. Таким чином, новий зміст освіти може ефективно транслюватись лише через формування адекватної йому дидактичної моделі.

Якщо говорити про методологічні засади сучасної освіти як пріоритетної галузі сучасного гуманітарного знання, можна зазначити наступне. Становлення методологічних засад філософії освіти в Україні вимагає звернення до філософського аналізу протиріч та парадоксів, що існують у сучасній освіті. Відсутність єдиної методологічної системи, яка б охоплювала й об'єднувала все сучасне освітнє знання (знання освітнього процесу), призводить до того, що кожне фактично нове відкриття у будь-якій з галузей, що стикаються з освітніми процесами людини та виходять за межі простого накопичення деталей, спонукає до створення власної теорії, своєї системи для пояснення і розуміння отриманих фактів і взаємних співвідношень. Це, у свою чергу, ще більше загострює проблеми освіти у бік зростання хаотичного плюралізму різних концепцій, невизначеності і плутанини їх основних понять. Ретельне вивчення матеріалів дослідження освітньої діяльності та сфери освіти в Україні, дозволяє сформулювати наступні протиріччя і парадокси освітньої діяльності: суперечності між людиною та культурою як її крайньою формою буття; між світом дійсним і реальним; між суттю освіти та наявно існуючою її формою тощо. Між іншим, виокремлюються протиріччя сучасної вищої школи: 1) між абстрактним характером предмету навчально-пізнавальної діяльності та реальним предметом майбутньої професійної діяльності; 2) між системою

використання знань, вмінь та переконань у формуванні необхідного рівня професійності і «розкиданістю» їх для засвоєння за допомогою різних навчальних дисциплін; 3) між індивідуальним способом набуття знань у процесі навчання і колективним характером професійної праці; 4) між залученням до процесу трудової діяльності особистості фахівця у той час, коли допомогою у навчанні є інтелект студента; 5) між програмно-цільовим виробленням знань та стихійно-фрагментарним опануванням цінностями духовної культури.

Вдосконалення навчального процесу стає можливим завдяки свідомому використанню принципів, які мають бути покладені в основу сучасних концепцій навчання (науковість, зв'язок теорії з практикою, системність навчання, наочність, врахування специфічних особливостей аудиторії, широке використання дистанційних форм навчання, «надзвичайно критична експлуатація» гаджетів, комп'ютерів та інших технічних засобів в освітньому середовищі, як додаткових джерел інформації тощо).

На рівні філософії освіти людина усвідомлює парадоксальність життя, оскільки світ постійно розгортається перед нами у повноті своєї багатовимірності. З іншого боку, існуючі протиріччя та парадокси в освіті демонструють невідповідність сучасного ідеалу освіченої людини тим нормам, через які відбувається педагогічний процес. Цей стан в освіті ще раз підкреслює потребу переглянути у сучасній науковій парадигмі поняття норми. Це положення органічно підходить до впровадження сучасного ідеалу освіченої людини – «людини творчої», з огляду на те, що поняття «творчість» не можна втиснути в жорсткі рамки будь-якої форми.

Аналіз наведеного матеріалу показав, що основними рисами філософії освіти в Україні має стати: узагальненість, інтегральність та креативність, а її структуру повинні формувати такі специфічні рівні дослідження, як емпіричний, теоретичний та методологічний. Органічний зв'язок наукового знання і освіти відкриває нові горизонти щодо розвитку деяких аспектів цього явища: методологічний, світоглядний, логічний, психологічний, аксіологічний тощо.

Висновки. Таким чином, висновки роботи можна систематизувати у такий спосіб. Визначена специфіка сучасної концепції взаємодії гуманітарного і природничого знання, що відображає особливості становлення сучасної філософії освіти в Україні; розглянуто освіту як динамічне соціокультурне явище і предмет сучасного філософського дослідження, скерованого на формування креативної особистості; сформульовано сучасні методологічні засади філософії освіти та узагальнити особливості їх становлення.

Список використаних джерел

1. Ueberwimmer M., Blyznyuk T. Generational Theory: Cross-Cultural Approach // Economics of Development. 2016. №2 (78). P. 44-48.
2. Dolinska L., Vihor V., Kovalchuk V. About the Use of New Scientific ideas in Pedagogics // The 8 th International scientific and practical conference «PERSPECTIVES OF WORLD SCIENCE AND EDUCATION» (April 22-24,

- 2020) CPN Publishing Group, *Osaka*, Japan. 2020. 980 p. P.547-554
3. Самоукина Н. Теория поколений и управление персоналом в условиях кризиса. Школа тренинга Натальи Самоукиной. URL : <https://samoukina.com/index/publikaczii/stati/teoriyapokolenij-i-upravlenie-personalom-v-usloviyax-krizisa.html>. (дата звернення: 21.12.2016).
 4. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К. : Вища школа, 2005. – 239 с.
 5. Ягупов В. В. Педагогіка. К. : Либідь, 2002. – 560 с.
 6. Соловійов С.В Кадрові технології. Харків: ХОГЗ, 2011. – 328 с.
 7. Долінська Л.В., Носко М.О. Розвиток професійної компетентності фахівців технічного профілю в системі освітнього середовища коледжу // Гуманізація навчально-виховного процесу. Збірник наукових праць ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». – Випуск 6 (86) . – Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2018. – С. 13-25.
 8. Сидорова Н.К. Парадигма «логічних основ» у сучасній філософії освіти // Вісник Харківського національного університету. – 2001. – №30. – С.86-90
 9. Співаковський О.В., Львов М.С., Кравцов Г.М., Крекнін В.А., Гуржій Т.А.Зайцева Т.В.Кушнір Н.А Кот С.М. Педагогічні технології та педагогічно-орієнтовані програмні системи: предметно-орієнтований підхід. // Комп'ютер у школі та сім'ї. — 2002. — №2 (20). — С. 17-21
 10. Dolins'ka L.V. Pedagogical conditions of training of specialists of the technical profile to carrying out study in higher education school // European Science Review, «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH. Vienna (Austria). – 2018. – Issue 3(4). – P.157–160.
 11. Пригожин И. От существующего к возникающему. М.: Мир, 1985.– 327 с.
 12. Ковальчук В. В. Основы системного анализа. Одеса: ТЕС, 2019. – 197 с.

REFERENCES

1. Ueberwimmer M., Blyznyuk T. Generational Theory: Cross-Cultural Approach // Economics of Development. 2016. №2 (78). P. 44-48.
2. Dolinska L., Vihor V., Kovalchuk V. About the Use of New Scientific ideas in Pedagogics // The 8 th International scientific and practical conference «PERSPECTIVES OF WORLD SCIENCE AND EDUCATION» (April 22-24, 2020) CPN Publishing Group, *Osaka*, Japan. 2020. 980 p. P.547-554
3. Samoukina N. Theory of generations and personnel management in a crisis. Natalia Samoukina's training school. URL : <https://samoukina.com/index/publikaczii/stati/teoriyapokolenij-i-upravlenie-personalom-v-usloviyax-krizisa.html>. (Access: 21.12.2016).
4. Slepkan Z.I. Scientific principles of pedagogical process in higher school. Kyiv: Higher school, 2005. – 239 p.
5. Yagupov V.V. Pedagogy. Kyiv: Lybid, 2002. – 560 p.
6. Solovyov S.V. Personnel technologies. Kharkiv: HOGZ, 2011. – 328 p.
7. Dolins'ka L.V., Nosko M.O. Development of professional competence of technical

- specialists in the system of educational environment of the college // Humanization of the educational process. Collection of scientific works of Donbass State Pedagogical University. – Issue (86). – Sloviansk: Donbass State Pedagogical University, 2018. – P. 13-25.
8. Sidorova N.K. The paradigm of "logical foundations" in modern philosophy of education // Bulletin of Kharkiv National University. – 2001. – №30. – P.86-90
 9. Spivakovsky O.V., Lviv M.S., Kravtsov G.M., Kreknin V.A., Gurzhiy T.A., Zaitseva T.V., Kushnir N.A., Kot S.M. Pedagogical technologies and pedagogically-oriented software systems: subject-oriented approach. // Computer at school and family. – 2002. – №2 (20). – P. 17-21
 10. Dolins'ka L.V. Pedagogical conditions of training of specialists of the technical profile to carrying out study in higher education school // European Science Review, «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH. Vienna (Austria). – 2018. – Issue 3(4). – P.157–160.
 11. Prigogine I. From existing to emerging. Moscow: Mir, 1985.– 327 p.
 12. Kovalchuk V.V. Fundamentals of systems analysis. Odessa: TEC, 2019. – 197 p.